

Synpunkter från Kristna Friskolerådet till

Utredningen Konfessionella inslag i skolväsendet

1. konfessionella inslag i skolväsendet

Konfessionalitetsbegreppet blir allt mer svårgripbart ju mer man försöker tränga in i det. Skollagen använder begreppet som om det vore av självklar betydelse. Flera remissinstanser, däribland Kristna Friskolerådet, påtalade behovet av en definition inför lagens tillkomst. Att det nu ligger i kommittédirektivet att föreslå en definition av konfessionell respektive icke-konfessionell inriktning, visar att regeringen äntligen förstått något av problematiken. Vi utgår från att man, för att kunna definiera *konfessionell inriktning*, först måste definiera vad som avses med *konfessionella inslag*.

Det största problemet är att redan antagandet att vi kan dela upp världen i vad som är konfessionellt och vad som inte är det, i sig är ett konfessionellt ställningstagande. Dessutom förefaller de flesta som använder begreppet mena att konfessionella inslag är begränsade till en liten mängd skolor. I själva verket är konfessionella inslag nödvändiga och flitigt förekommande i alla skolor.

Det allra tydligaste är den värdegrund som läroplanen inleds med: *"Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska gestalta och förmedla."*

Det som räknas upp är ett antal konfessionella grundsatser för den svenska skolan. Det är moraliska värderingar som inte bygger på vetenskapliga fakta, utan på en övertygelse. All utbildning bygger på vissa värderingar, men varje tid anser sin övertygelse som så självklar att man inte ser att det är just en övertygelse, en tro, en konfession. Vad som ska läras ut i skolan och hur detta ska ske är direkt kopplat till den konfession som finns för skolan.

I en krönika i DN 2018-03-24 beskriver Catrine Marçal detta mycket träffsäkert:

"Men den svenska kommunala skola som jag själv gick i för inte så länge sedan var ateistisk, socialdemokratisk och luthersk med hedniska inslag av naturdyrkan och vintersport. Och den var helt okej. Men jag skulle knappast beskriva den som "neutral".

Jag tror faktiskt att en av anledningarna till att det är så oerhört svårt för invandrare att integreras i Sverige är detta: Svenskhetens envisa insisterande på att den själv inte existerar. Som invandrare vet du att du inte betraktas som svensk, trots att du har bott här i årtal.

Men du kan inte säga varför.

Om någon hade förklarat för dig att den svenska statsreligionen var "ateistisk, social-demokratisk och luthersk med hedniska inslag av naturdyrkan och vintersport", ja då hade du kunnat förhålla dig till det. I stället är allt detta outtalat."

På samma sätt är varje människas vardag fylld av konfessionella ställningstaganden. När politiker upprörs över könssegregation på en muslimsk skola, så gör de det utifrån en konfession som föreskriver, bland mycket annat, att kvinnor och män har samma värde, ska ges samma

förutsättningar och inte ska separeras. Så varför reducera begreppet konfessionell till sådant som direkt kan kopplas till någon påtaglig religiös tradition, när alla människors vardag är fylld av konfessionella handlingar och trosföreställningar?

Vi hävdar att det inte existerar någon icke-konfessionell undervisning. Denna uppfattning får stöd från Europadomstolens praxis. I målet Kjeldsen, Busk Madsen och Pedersen mot Danmark¹ klargjorde Europadomstolen att det för många skolämnen inte går att fastställa någon värdeneutral undervisning, utan att filosofiska, religiösa och andra värdegrundade aspekter ingår i de flesta ämnen. Domstolen gjorde följande uttalande:

”I själva verket förefaller det vara mycket svårt i många skolämnen att inte ha, i större eller mindre utsträckning, någon filosofisk prägel eller inblandning. Det samma gäller religiös koppling, om man betänker förekomsten av religioner som utgör en mycket vid dogmatisk och moralisk enhet, och som har svar på varje fråga av filosofisk, universell eller moralisk art.”

Låt oss ge ytterligare ett exempel för att visa hur inkonsekvent den rådande synen på konfessionella inslag är:

Vid några tillfällen har förekomsten av yoga-övningar i kommunala skolor lett till föräldrareaktioner och anmälningar till Skolinspektionen, för att vara konfessionella inslag. 2012 beslutade Skolinspektionen att den barnyoga som förekom vid Östermalmsskolan i Stockholm var tillåten. I beslutet sas att ”utövande av yoga i de fall där fokus ligger på hälsa och välbefinnande, utan inslag av bekännelsekaraktär, är att betrakta som icke-konfessionell.” I motiveringen till beslut ågnades stort utrymme åt uttrycket ”aum”. Skolinspektionen skrev att ”Yoga och uttalandet av mantrat ”aum” är en central del av hinduisk och buddhistisk fromhetsövning.” Stockholms kommun förklarade användandet av uttrycket i barnyogan med att ”I yoga är ordet ett mantra som syftar till att skapa positiva effekter i kroppen.”

Kommunens förklaring låter inte direkt som ett undervisningsinslag som bygger på vetenskaplig evidens.

Kristna Friskolerådet menar att indelningen i konfessionell och icke-konfessionell är omöjlig. Den enda funktion indelningen nu har fått i svensk skola är att brännmärka en viss grupp skolor som avvikande. I stället för att fokusera på detta borde granskningen av alla skolor handla om i vilken utsträckning undervisningen är allsidig, saklig och sker med respekt för den personliga integriteten.

Vi menar alltså att uppdraget att ge förslag på en definition av konfessionell respektive icke-konfessionell inriktning, är omöjligt, eftersom konfessionella aspekter är en del av undervisningen vid alla skolor. Att formulera en definition som endast omfattar de inriktningar som tydligt deklarerar sin grund, vore diskriminerande.

Ska begreppet ”konfessionella inslag” finnas kvar behöver även varje ateistisk och sekulär världsbild definieras som en konfession bland andra och uttrycken för dessa konfessioner tydliggöras. Det gäller även andra religioners uttryck, exempelvis buddhismens. Vi kan t.ex. se stora problem med den närmast totala dominansen av en sekulär världsbild i dagens svenska

¹ Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, Mål nr. 5095/71; 5920/72; 5926/72.

Fritt översatt till svenska.

skola, vilken av många uppfattas som neutral. Europadomstolen har, i det så kallade krucifixfallet², konstaterat att "sekularism" också är en övertygelse, en trosuppfattning och därmed inte neutral.

Karin Kittelmann Flensners doktorsavhandling från 2015 med titeln "Religious Education in Contemporary Pluralistic Sweden" undersökte hur religionsämnet presenterades och behandlades i svenska skolor.³

I en intervju i Lärarförbundets tidning Alfa från mars 2016⁴ beskrivs Kittelmann Flensners forskning:

"Det mest slående var att den sekularistiska diskursen var så stark i alla klassrum, bland både lärare och elever. Trots att det ofta fanns elever med egna erfarenheter av religion eller av att vara troende, så dominerades samtalen i klassrummet av en starkt negativ bild av religioner. Religion kopplades samman med förfluten tid, när människor inte visste bättre, och med intolerans. Att vara ateist eller icke-troende sågs som neutralt och normalt och stod för tolerans och öppenhet. Den ateistiska ståndpunkt beskrevs även som neutral och opartisk i förhållande till ämnet och förknippades med att vara en rationell, kritiskt tänkande person.

– Ateism är definitivt ett relevant perspektiv att ta upp, särskilt i Sverige. Men man kan inte säga att det är neutralt, säger hon.

I klassrum hon besökte tilläts elever kränka religioner och troende människor utan att läraren ingrep. Elever och lärare kunde tala om religiösa människor som om det inte satt några troende i klassrummet. Det är inte så lätt för en elev att säga att han eller hon är troende, om man nyss skrattat åt religion eller sagt att troende är ointelligenta. "Eleverna uttryckte sällan sin personliga inställning i förhållande till någon religiös tradition, utan använde uttryck i tredje person, vilket gav samtalet en mer allmän karaktär."

Kristna Friskolerådet menar att det är omöjligt att diskutera påverkan från olika religiösa inriktningar in i skolan, utan att också ha en förståelse för hur starkt den sekularistiska diskurs som Kittelman Flensner beskriver, präglar den svenska skolan.

Kännetecknande för en sekulär stat ska inte vara att den verkar för en förvisning av religiösa uttryck till det privata, utan att den står för pluralism och inte favoriserar någon livsåskådning framför andra.

2. för- eller nackdelar med konfessionella inslag i skolväsendet och olika perspektiv att belysa i anslutning till detta

Om vi ändå ska resonera utifrån begreppet konfessionella inslag, menar vi att det är bättre att en skola tydligt informerar om vilken religiös/ideologisk grund den har, än att det finns en dold agenda. Det har i debatten om skolor med konfessionell inriktning framförts oro för att en del skolor företräder åsikter som går rakt emot den värdegrund som är fastslagen för svensk skola och har förhållningssätt som också strider mot de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter. Det får i ärlighetens namn konstateras att bevisen för att så sker varit synnerligen

² Lautsi vs Italy

³ <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/40808>

⁴ <https://tidningenalfa.se/troende-kranks-i-klassrummet>

bristfälliga så här långt, men från Kristna Friskolerådet delar vi uppfattningen att alla sådana eventuella missförhållanden är oacceptabla och måste åtgärdas kraftfullt.

Vi menar dock att risken för sådana dolda agendor är betydligt mindre när skolor öppet deklarerar den grund de står på. Lars Stjernkvist, kommunalråd i Norrköping och tidigare partisekreterare för socialdemokraterna, satte fingret på detta i en ledare i Borås tidning 2018-03-21:

”Därför gäller det att se upp så att inte respekten för religionsfrihet förvandlas till en rädsla för allt vad religioner heter. Det finns utan tvekan religiösa fanatiker, på samma sätt som det finns politiska fanatiker. Det är emellertid knappast fanatikern som frågar efter rätten att predika öppet eller bedriva undervisning i offentligt finansierade skolor.

Vill vi bekämpa dem som på allvar hotar demokratin och den öppenhet och tolerans flertalet av oss uppskattar, då ska vi framför allt vara oroliga för vad som händer i trånga källarlokalerna och slutna facebook-grupper.”

Kristna Friskolerådet anser att konfessionella inslag i alla skolor skulle underlätta integration, i synnerhet för de stora invandrargrupper som kommit till den svenska skolan de senaste åren. Det finns en uttalad oro hos många politiker att nya skolor i invandrartäta förorter ska försvåra integrationen. Vi menar att riskerna är större om de konfessionella inslagen förbjuds. Vi kan redan se tecken på att de största problemen med tvivelaktig värdegrund förekommer på skolor som inte har registrerats som konfessionella och som inte har några tydligt konfessionella inslag. De flesta avskräckande exempel som lyfts i debatten om konfessionella skolor brukar gälla skolor som inte är registrerade med konfessionell inriktning. De skolor som däremot öppet deklarerar sin inriktning befinner sig därmed också i en viktig dialog med svenska skolmyndigheter om hur denna inriktning får komma till uttryck.

3. särskilda krav för att godkännas som huvudman för fristående skola, förskola eller fritidshem med konfessionell inriktning,

Själva frågeställningen är uppseendeväckande. Den säger mycket om det svenska samhällets utveckling. Varför ska det vara särskilda krav just för konfessionell inriktning? Det enda rimliga, om staten inte ska agera diskriminerande, är att samma krav ställs på alla skolor oavsett inriktning.

De internationella konventionerna är utomordentligt tydliga vad gäller rätten att starta och driva utbildningsinstitutioner.

FN:s internationella konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, artikel 13.3-4:

3. Konventionsstaterna åtar sig att respektera föräldrarnas, eller i förekommande fall förmyndarnas, frihet att välja andra skolor för sina barn än de som har inrättats av offentlig myndighet, om de följer det som staten kan ha föreskrivit eller antagit som minimistandard, samt deras frihet att trygga en religiös och moralisk uppfostran för sina barn som är förenlig med deras egen övertygelse.

4. Ingen bestämmelse i denna artikel skall tolkas som att den inskränker en fysisk eller juridisk persons rätt att grunda och driva utbildningsanstalter, under förutsättning att

principerna i punkt 1 ovan respekteras och att utbildningen där är förenlig med den minimistandard som staten bestämt.

Konventionen talar om att utbildningen ska vara förenlig med den minimistandard som staten bestämt. Här behöver skollag och förordningar ses över, då denna minimistandard i Sverige kommit att omfatta mer än 99 % av regelverket. Dessutom, säger konventionen, ska principerna i paragrafens första punkt respekteras av utbildningsanordnaren. Denna punkt säger:

1. Konventionsstaterna erkänner rätten för var och en till utbildning. De är överens om att utbildningen skall syfta till att till fullo utveckla människans personlighet och insikten om dess värde och att stärka respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Konventionsstaterna är vidare överens om att var och en genom utbildning skall kunna delta effektivt i ett fritt samhälle och främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer och alla rasgrupper, etniska grupper och religiösa grupper samt främja Förenta nationernas verksamhet för att bevara freden.

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

2. Utbildningen skall syfta till att utveckla personligheten till fullo och till att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Utbildningen skall också främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer, rasgrupper och religiösa grupper samt främja Förenta nationernas verksamhet för fredens bevarande.

3. Rätten att välja utbildning för barnen tillkommer i första hand deras föräldrar.

FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen), artikel 29.2:

Ingenting i denna artikel eller i artikel 28 får tolkas så att det medför inskränkning i den enskildes och organisationers rätt att inrätta och driva utbildningsanstalter, dock alltid under förutsättning att de i punkt 1 i denna artikel uppställda principerna iakttas och att kraven uppfylls på att undervisningen vid dessa anstalter skall stå i överensstämmelse med vad som från statens sida angivits som minimistandard.

Här poängteras återigen rätten att inrätta och driva utbildningsanstalter, under förutsättning att den av staten fastställda minimistandarden uppfylls. Dessutom ska utbildningsanordnaren iakttå principerna i paragrafens första punkt:

1. Konventionsstaterna är överens om att barnets utbildning skall syfta till att

(a) utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga;

(b) utveckla respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna samt för de principer som uppställts i Förenta nationernas stadga;

(c) utveckla respekt för barnets föräldrar, för barnets egen kulturella identitet, eget språk och egna värden, för vistelselandets och för ursprungslandets nationella värden och för kulturer som skiljer sig från barnets egen;

(d) förbereda barnet för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle i en anda av förståelse, fred, tolerans, jämlikhet mellan könen och vänskap mellan alla folk, etniska, nationella och religiösa grupper och personer som tillhör urbefolkningar;

(e) utveckla respekt för naturmiljön.

Europeiska Unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 14.3:

Friheten att inrätta undervisningsanstalter med iakttagande av de demokratiska principerna och föräldrars rätt att tillförsäkra sina barn sådan utbildning och undervisning som står i överensstämmelse med föräldrarnas religiösa, filosofiska och pedagogiska övertygelse skall respekteras enligt de nationella lagar som reglerar utövandet av dessa rättigheter.

Vilka krav kan alltså, enligt de internationella konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige undertecknat, ställas på den som inrättar och driver en utbildningsinstitution?

- undervisningen ska leva upp till en av staten fastställd miniminivå
- utbildningen ska syfta till att till fullo utveckla människans personlighet (utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga) och insikten om dess värde och att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna
- Utbildningen skall också främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer, rasgrupper och religiösa grupper samt främja Förenta nationernas verksamhet för fredens bevarande.
- Utbildningen ska syfta till att utveckla respekt för barnets föräldrar, för barnets egen kulturella identitet, eget språk och egna värden, för vistelselandets och för ursprungslandets nationella värden och för kulturer som skiljer sig från barnets egen;
- förbereda barnet för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle i en anda av förståelse, fred, tolerans, jämlikhet mellan könen och vänskap mellan alla folk, etniska, nationella och religiösa grupper och personer som tillhör urbefolkningar;
- utveckla respekt för naturmiljön

Förenklat kan man nog uttrycka att en utbildningsanordnare som bejakar och verkar för den konfession (värdegrund) som fastställts för svensk skola, uppfyller kraven för godkännande.

Detta är givetvis näst intill omöjligt att kontrollera, särskilt innan en skola börjat sin verksamhet. Men om personer uttryckt åsikter i strid med ovanstående, t.ex. punkten om att främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer, rasgrupper och religiösa grupper, så bör de inte kunna komma i fråga. Samtidigt är det en delikat fråga att göra den bedömningen. Vi kan tänka oss att en stor andel av våra riksdagsledamöter skulle kunna ifrågasättas på dessa grunder, åtminstone om bedömningen görs av politiska meningsmotståndare.

När en skola väl startat bör det vara lättare att göra en bedömning av om ovanstående krav uppfylls. Vi tycker att Sverige ska följa Danmarks exempel och ge Skolinspektionen möjlighet att sätta skolor under särskild tillsyn, när det kommit signaler om missförhållanden. Detta bör givetvis gälla alla typer av skolor. Samtidigt är det nödvändigt att en sådan process är rättssäker.

En konkret bedömningspunkt är huruvida en skola gör orosanmälningar till socialtjänsten, när det finns signaler om att ett barn far illa, t.ex. på grund av s.k. hederskultur. I Göteborgs-Postens gigantiska kartläggning förra året om 527 barn och ungdomar som tvångsomhändertagits kopplat till hedersförtryck de senaste åren, kan man se att skolan skrämmande ofta misslyckas med att skydda de unga. Där framträder inte någon bild av att skolor med konfessionell inriktning skulle

vara sämre miljöer, så återigen, samtliga huvudmän bör granskas efter samma principer. Kommunernas socialtjänst bör alltså anmäla till Skolinspektionen om man ser att skolor inte tagit signaler om att barn far illa på allvar.

4. skolavslutningar och andra traditionella högtider i skolor med offentlig huvudman

Vi menar att det är viktigt att bejaka svensk tradition, där den kristna kyrkan spelat en avgörande roll. Om vi inte synliggör och värdesätter vår egen tradition försvåras integrationen. Det borde vara självklart att det vid skolors besök i t.ex. kyrkor får förekomma religiösa uttryck som bön och välsignelse, om vi inte ska forma en generation religiösa analfabeter, med begränsade referensramar både till historien och omvärlden. Vi är övertygade om att det på varje skola finns tillräcklig kompetens för att sådana tillfällen kommer att utformas med respekt för varje elevs integritet och att eleverna också ges verktyg att förstå och analysera det de möter. Om inte staten kan ha det förtroendet för kompetensen hos svensk skolpersonal så är problemet mycket större än enbart religiösa uttryck.

5. övriga frågor du vill lyfta fram inom ramen för utredningens direktiv

I kommittédirektivet står att utredaren ska "analysera vad som kan anses följa av Europakonventionen och andra internationella åtaganden", samt "analysera för- och nackdelar med konfessionella inslag i olika skolformer, bland annat ur ett barnrättsperspektiv". I det sammanhanget vill vi särskilt fokusera på FN:s konvention om barnets rättigheter. När denna konvention lyfts fram i debatten om så kallade konfessionella skolor, har det oftast gjorts på ett ensidigt sätt, med citat tagna ur sitt sammanhang och utan att ta hänsyn till helheten i konventionstexten. Vi ser det därför som mycket positivt med en utredare som är exceptionellt insatt i Barnkonventionen. Vi vill här lyfta fram följande aspekter:

De internationella konventionerna om mänskliga rättigheter är främst tillkomna för att skydda medborgarna från statliga övergrepp. Vi har märkt att det här många gånger är svårt för svenska politiker och myndighetsföreträdare att förstå. Staten verkar betraktas som "det goda" och som en garant för medborgarnas välbefinnande, i motsats till många föräldrar, som verkar anses inskränkta och inte förstå sina barns bästa. Ändå har även vårt land en hel del på sitt samvete i form av övergrepp från statsmakten, såsom åsiktsregistrering och tvångssteriliseringar.

Barnkonventionen ser inte föräldern som ett problem, utan som barnets främsta resurs. Staten ska respektera föräldrars ansvar, rättigheter och skyldigheter att ge barnet ledning när det utövar sin rätt. (artikel 5, samt 14.2)

Barnkonventionen slår också fast att föräldrarna har huvudansvaret för barnets uppfostran och utveckling, och att staten ska ge föräldrarna lämpligt bistånd då de fullgör sitt ansvar. (artikel 18.1,2)

Dessutom lyfter Barnkonventionen fram att ett av syftena med barnets utbildning är att det ska utveckla respekt för sina föräldrar, för sin kulturella identitet och för kulturer som skiljer sig från den egna. Barnkonventionen tycks mena att en förutsättning för att kunna respektera det som annorlunda är att ha en trygg egen kulturell identitet.

Jenny Berglund, docent vid Södertörns högskola, och en ofta anlita expert även internationellt på framför allt islamisk undervisning, beskrev i tidningen Skolvärlden i maj 2017 hur många länder i

Europa har en helt annan syn än den rådande svenska, på hur respekten för andra kulturer bäst uppnås:

”Den svenska modellen med religionskunskap är väldigt ovanlig i ett europeiskt perspektiv. Den bygger på idén att om vi lär oss om olika religioner så blir vi toleranta och mindre fördomsfulla. I många andra länder är idén i stället att om du fostras in i din egen tradition så blir du en trygg medborgare och får då lättare att möta människor med andra traditioner ...”

I barnkonventionen fastslås barnets rättighet till yttrandefrihet, tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Barnets åsikter i frågor som rör det själv ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. (artikel 12.1, 13.1, 14.1)

Det är möjligen detta som av en del uppfattas som i konflikt med föräldrarnas rätt och skyldighet att fatta beslut som rör barnet. Att framhäva en sådan konflikt bygger på ett ideologiskt ställningstagande. I stället för att se familjen som en enhet, med barn och förälder, så konstrueras en konflikt mellan barnens och föräldrarnas intressen. Relationen förälder – barn ses som en maktkamp, där barnet som den förtryckta parten behöver skydd mot den auktoritära föräldern.

I själva verket finns ingenting av detta tänkesätt i Barnkonventionen. Konventionen har en mycket positiv syn på familjen och på föräldrarnas roll för barnets utveckling. Artikel 14.1, om barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet, följs direkt av fastställandet att staten skall respektera föräldrarnas rättigheter och skyldigheter att ge barnet ledning då det utövar sin rätt (artikel 14.2) Föräldern ses alltså som garanten för att barnets rättigheter tillgodoses. Värnandet om barnets rättigheter är i första hand för att skydda det mot en klåfingrig stat, som fattar beslut om barnet, eftersom myndigheten anser sig veta bäst själv. Konventionens syfte är alltså främst att reglera staten, inte familjen. Det är först när barnet utsätts för övergrepp och vanvård, som staten har skyldighet att sätta sig över familjen. (se artikel 9, 19 och 20) Ett av många exempel på sådant är s.k. hederstvång och hedersvåld.

Hur ska man då se på en situation när ett barn inte delar sina föräldrars livsåskådning eller av andra skäl inte vill delta i ett konfessionellt inslag? Barnets åsikter ska ju tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Vi känner till flera fall där kommunala inspektörer ansett att barn i förskolan ska göra ett aktivt val om de vill delta eller inte vid varje enskilt konfessionellt inslag. Ett sådant förhållningssätt innebär närmast ett övergrepp på barnen. De ska inte tvingas göra sådana val. Däremot ska barnet givetvis heller aldrig tvingas delta i aktiviteter, vare sig aktiviteterna är ”konfessionella” eller inte. Jämför exempelvis med en situation då ett barn under kväljningar tvingas äta upp sin spenat. Vad gäller äldre barn, är frågan om det är föräldern eller barnet som ska besluta däremot relevant, i enlighet med Barnkonventionens formulering om ”förhållande till barnets ålder och mognad”. Enligt Barnkonventionen är det dock föräldrarna som ska ge barnet ledning när det utövar sin rätt, och staten ska respektera föräldrarnas rättigheter och skyldigheter att ge denna ledning. Det är därmed i första hand föräldern som ska lyssna till barnets åsikter och väga in detta i familjens beslut. Det förekommer dock ibland att elever i framförallt högstadieåldern vid kristna skolor inte vill delta i kristna inslag, trots att deras föräldrar anser att de ska det. De kristna skolorna brukar i sådana situationer hitta individuella lösningar, så att elevens ställningstagande respekteras. De kristna skolorna har som en viktig princip att alla inslag ska ske med största respekt för varje barns och elevs integritet. Ingen ska någonsin känna sig tvingad att delta aktivt i t.ex. bön.

Kommittédirektivet (Dir. 2018:15) säger också att "*Utredaren ska särskilt beakta barnets rätt att uttrycka sin egen livsåskådning*". Hur ska detta beaktas för de barn och ungdomar som uttryckligen vill gå på en kristen skola och där föräldrarna ställer sig tveksamma eller till och med förbjuder det? Även dessa barns och ungdomars åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till ålder och mognad. Hur garanteras *deras* rättighet?

Till gymnasieskolan är det idag eleven själv, inte föräldern, som väljer. Om en elev då väljer en s.k. konfessionell skola, så har eleven också valt den konfessionella profilen. Därmed är det lika rimligt att det där förekommer obligatoriska inslag inom profilen, som det är vid t.ex. en skola med idrottsprofil.

2018-04-20

för Kristna Friskolerådet,

Bo Nyberg, ordförande

